

**ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОГО
УРЯДУ В
УКРАЇНІ В 1919 РОЦІ**

ПЛАН

- Встановлення радянської влади та її характер.
- Політика «воєнного комунізму» та її наслідки.
- Падіння радянської влади у 1919 році та її відновлення.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ І ДАТИ

- Опорні поняття:
 - Воєнний комунізм;
 - УСРС;
 - Рада Народних Комісарів;
 - продрозкладка
- Опорні дати:

ПРОБЛЕМНЕ ЗАВДАННЯ

- Наскільки гасла більшовиків «Вся влада радам!», «Земля – селянам!», «Фабрики – робітникам!» реалізовувалися більшовиками на території України?

-
- 25 жовтня 1917р. Більшовики здійснили переворот в Росії та захопили владу.
 - 28 – 31 жовтня більшовики здійснили озброєну спробу встановити радянську владу в Україні.
 - Наприкінці жовтня – на початку листопада 1917 р. радянська влада на Донбасі, у Вінниці, Кам'янець – Подільському, Жмеринці, Проскурові, Коростені, Рівному, Луцьку та ін.
 - Наприкінці листопада 1917р. Центральна рада відновила свою владу над усією територією України.
 - З грудня 1917р. виникають на території України: радянська УНР, Донецько – Криворізька, Таврійська, Одеська радянські республіки
 - У грудні 1917р. – лютому 1918р. Радянські війська захопили значну частину території України.
 - За умовами Брест – Литовського мирного договору Радянська Росія виводила свої війська з території України



Україна в серпні 1917 – лютому 1918 р.

- Територія автономної України згідно з інструкцією Тимчасового уряду від 4 серпня 1917 р.
- Території, включені до складу УНР за Третім Універсалом від 7 листопада 1917 р.
- Межа просування німецьких і австро-угорських військ на грудень 1917 р.
- Осередки концентрації загонів Червоної гвардії та загінюваних більшовицькими частин Західного фронту наприкінці 1917 р.
- Наступ радянських військ у грудні 1917 – лютому 1918 р.

- Територія, контрольована військами УНР на 18 лютого 1918 р.
- Радянські республіки, створені більшовицькими на території України і підпорядковані радянській Росії
- Окупація Бессарабії Румунією в січні 1918 р.
- Початок наступу німецьких, австро-угорських та українських військ 18 лютого 1918 р. і межа територій, окупованих ними на кінець лютого

ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ТА ЇЇ ХАРАКТЕР

- 13.11.1918р. Радянська Росія анулювала Брестський мирний договір.
- 17.11.1918р. - утворення Реввійськради (Й.Сталін, Г.П'ятаков, В.Затонський, В.Антонов – Овсієнко).
- Наприкінці листопада 1918р. з північно – східних районів України розпочався наступ радянських військ
- 28.11.1918р. – утворення у Сужді Тимчасового робітничо – селянського уряду України
- 03.01.1919р. – радянський уряд України розмістився у Харкові.
- З 12 січня по 5 лютого 1919р. Радянські війська оволоділи Черніговом, Катеринославом, Кременчуком, Полтавою, Донбасом, Києвом.
- На квітень 1919р. На більшості території України було встановлено радянську владу.



Георгій (Юрій) Леонідович
П'ятаков
Перший секретар ЦК КП(б)У

ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ТА ЇЇ ХАРАКТЕР

- Опрацювати витяг з Маніфесту Тимчасового робітничо – селянського уряду України від 29.11.1918р. (стор. 211 – 212 підручника) і визначте:
 - 1. Чи можна розглядати маніфест як програму дій Тимчасового робітничо – селянського уряду?
 - 2. Чи відповідав маніфест на питання, які хвилювали основну масу робітників і селян України?

ПРОГОЛОШЕННЯ УСРР

- 06.01.1919р. - проголошення про утворення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР).
- Тимчасовий робітничо – селянський уряд було реорганізовано в Раду Народних Комісарів (РНК).
- 10.03.1919р. III Всеукраїнський з'їзд Рад прийняв першу Конституцію УСРР.
- Конституція УСРР проголосила:
 - УСРР є федеративної республікою у складі РСФРР;
 - Форма державного устрою – радянська республіка у вигляді диктатури пролетаріату;
 - Скасування приватної власності;
 - Проголошення свободи слова, зібрань, союзів для трудового народу;

ОРГАНИ ВЛАДИ УСРР



Християн Георгійович Раківський
— більшовицький політичний діяч
болгарського походження,
Голова РНК України



Політика більшовиків на Україні

```
graph TD; A[Політика більшовиків на Україні] --> B[Встановлення однопартійної системи]; A --> C[Колективізація]; A --> D[Скасування товарно-грошових відносин]; A --> E[Обмеження суверенітету України]; A --> F[Націоналізація виробництва та контроль]; A --> G[«Червоний терор», репресії]; A --> H[Встановлення контролю за органами місцевої влади];
```

Встановлення
однопартійної системи

Колективізація

Скасування товарно
– грошових відносин

Обмеження суверенітету
України

Націоналізація
виробництва та
контроль

«Червоний терор»,
репресії

Встановлення
контролю за органами
місцевої влади

ПОЛІТИКА «ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ» ТА ЇЇ НАСЛІДКИ.

- Воєнний комунізм — здійснювані більшовиками з середини 1918 (з Укр. війни з 1919 року) по березень 1921 економічні перетворення на військовій території колишньої Росії



ПОЛІТИКА ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ

Сільське господарство

- Уведення продрозкладки;
- Державна монополія на продаж та закупівлю хліба;
- Ліквідація великих поміщицьких та селянських господарств;
- колективізація

Промисловість

- Націоналізація підприємств важкої, середньої і дрібної промисловості;
- Встановлення державного контролю над виробництвом;
- Запровадження загальної трудової повинності;
- Централізація і милітаризація економіки;
- Зрівняльна оплата праці;
- Зрівняльний розподіл продуктів харчування

Торгівля і фінанси

- Заборона приватної торгівлі;
- Перехід до прямого товарообігу;
- Запровадження твердих цін на товари;
- Карткова система постачання міського населення;
- Скасування платні за житло, транспорт, комунальні послуги

Сутність продовольчої диктатури

У кого хліб, у того й влада.

В.І.Ленін

Вилучення всього зерна у селянських господарствах понад споживчу норму.
Норму визначав Раднарком

Вилучення зерна через комбідри та продзагони.
Терор, репресії

Держава зосереджувала в своїх руках вилучене зерно

Забезпечення зерном та хлібом армії, міст, селянської бідноти

Селянам забороняли продавати хліб

Руйнування
системи ринкових
відносин

Розрив економічних
зв'язків між містом
і селом

Посилення
бюрократизації,
централізму

Наслідки політики «воєнного
комунізму»

Придушення
приватної
ініціативи

Система
надзвичайних
заходів і масових
репресій



ПАДІННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ У 1919 РОЦІ

Літо 1919р. – захоплення території України армією
Денікіна

Невизнання УНР

Утворення Київської,
Харківської та
Новоросійської
губерній

Передача влади на
місцях губернаторам з
необмеженими
повноваженнями

Політика денікінського режиму:

1. Проголошення відновлення «єдиної Росії».
2. Відновлення вільної торгівлі, приватної власності та повернення майна та цінностей поміщикам.
3. Скасування 8 – годинного робочого дня.
4. Русифікація.
5. «Білий терор»



**Восні дії в Україні
влітку 1919 – у зимку 1920 років**

- Кордони УНР
- Територія, контрольована Директорією УНР на середину липня 1919 р.
- Наступ об'єднаних українських армій у липні – серпні
- Територія, контрольована Директорією УНР наприкінці серпня 1919 р.
- Рубежі просування Добровольчої армії генерала А. Денікіна**
- у травні 1919 р.
- на початок липня 1919 р.
- наприкінці серпня 1919 р.
- на середину жовтня 1919 р.

- ← Наступ денікінських військ
- Протиденікінський фронт українських армій на початку листопада 1919 р.
- ▲ «Трикутник смерті» – район загибелі українських армій наприкінці листопада 1919 р.
- Рубежі просування Червоної армії**
- на середину жовтня 1919 р.
- на середину січня 1920 р.
- на початок лютого 1920 р.
- ← Наступ червоних військ
- Межа просування польських військ на початку 1920 р.

ВІДНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

З денікінським режимом боролися:

- Підпільні більшовицькі організації під керівництвом Зафронтового бюро ЦК КП(б)У;
- Селянські партизанські загони (100тис.чол.) контролювали значні території, де існували «республіки» (Баштанська);
- Революційно – повстанська армія України (махновці).
- Середина жовтня 1919р. – початок наступу радянських військ.
- Протягом листопада – грудня 1919р. Армія Денікіна була розгромлена. Радянська влада була відновлена на більшості території України.
- Решти білогвардійських військ укрилися в Криму під командуванням Врангеля.

ПОЛІТИКА БІЛЬШОВИКІВ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ 1920Р.

- 11.12.1919р. – утворення Всеукрревкому – тимчасового вищого законодавчого та виконавчого органу влади на чолі з Г. Петровським.
- Лютий 1920р. – відновлення діяльності ВУЦВК та РНК України.
- Формальне визнання незалежності УСРР.
- Відновлення політики «воєнного комунізму».
- Відмова від політики русифікації